

Ocupindu-se de apariția realismului în literatura cehă (*Утверждение реализма в чешской литературе*, p. 175—200) A. P. Solovieva demonstrează convingător, într-un spirit de riguroasă polemică științifică cu o serie de specialiști, adepți ai unui punct de vedere contrar, că apariția realismului în literatura cehă «se situează în a doua jumătate a deceniului al cincilea, în acea nouă etapă din dezvoltarea societății cehice, ce se afla în pragul revoluției burghezo-democrate» (p. 199). Legind nașterea realismului de grupul de scriitori «mafoviți», autoarea arată că «Neruda a fost cel care a elaborat programul artei realiste» și subliniază că «afirmarea realismului a adus în literatura cehă o lărgire necunoscută pînă atunci a problematicii, tendința de a înțelege și reflecta toată complexitatea realității contemporane cu raporturile ei social-politice și de familie, cu moravurile ei, de a înfățișa în formele vieții, lumea spirituală bogată a omului contemporan» (p. 199). Punctul de vedere afirmat de Solovieva împotriva istoricilor literari care situează începuturile realismului ceh în jurul anului 1880, deci la trei decenii distanță, aduce o optică nouă asupra întregului proces de dezvoltare a literaturilor slave, afirmind principiul concomitenței dezvoltării realismului, al paralelismului, cu unele mici întârzieri în diferitele literaturi slave.

Studiul lui N. L. Stepanov *Классические традиции и советская литература* (Tradițiile clasice și literatura sovietică, p. 297—326) aduce în discuție o problemă actuală și foarte complexă, generatoare de importante concluzii teoretice. E vorba de a defini relația teoretică între literatura clasică și literatura realismului socialist, de a delimita sferile estetice ale fiecăreia, de a stabili într-o serie de cazuri concrete în ce anume a constat preluarea și prelucrarea tradițiilor, de a determina noțiunea de tradiții de la literatura rusă clasică la literatura sovietică, cu referire la curent, metodă, genuri, specii, personalități creatoare, stil. În totalitatea ei, aceasta este o problemă amplă, care deși abordată de mulți și în repetate rînduri nu și-a găsit încă o soluționare definitivă sau cel puțin cuprinzătoare pentru aspectele esențiale.

Articolul lui I. Bernstein *Поиски нового героя в чешской литературе* (În căutarea unui erou de tip nou în literatura cehă, p. 327—351) are drept obiect analiza unei probleme importante din istoria literaturii cehice dintre cele două războaie mondiale. Este vorba de procesul care a dus la apariția unui erou de tip nou în literatura cehă a acelor ani. Acest erou se identifică în esența lui cu luptătorul pentru socialism. Cunoașterea amănunțită și aprecierea judicioasă a fenomenului literar ceh dintre cele două războaie mondiale i-a îngăduit lui Bernstein să definească personalitatea, structura intimă, ca și trăsăturile estetice ale acestui erou, așa cum apare el în romanele lui I. Olbracht, ale M. Pujmanova, M. Majerova, în poezia lui J. Wolker, V. Nezval. Interesante sînt variantele tipologice ale acestui erou, așa cum le conturează studiul pornind de la poezia proletară a perioadei 1920, pentru a ajunge la *Reportajul cu treangul de gît* al lui Fučík, ca și diversele aspecte pe care le pot îmbrăca în opera diferiților scriitori căutările acestui erou nou (de ex. la K. Čapek).

Culegerea *Literaturile slave* se prezintă, așadar, în ansamblul său, o contribuție interesantă și valoroasă.

TATIANA NICOLESCU

ИСТОРИЯ, ФОЛЬКЛОР, ИСКУССТВО СЛАВЯНСКИХ НАРОДОВ.

Доклады советской делегации. V Международный съезд славистов, Editura Academiei de științe a U.R.S.S., Moscova, 1963, 510 p.

Apărut în anul 1963, la Moscova, volumul *Istoria, folclorul, arta popoarelor slave* cuprinde majoritatea comunicărilor din aceste domenii prezentate de delegația sovietică la cel de-al V-lea Congres internațional al slavistilor de la Sofia. Toate referatele sînt prevăzute cu ample rezumate în limbile franceză, germană sau engleză.

Primul referat aparține lui P. N. Tretiakov și este intitulat *Финно-угры, балты и славяне в области верхнего течения Днепра и Волги* (Ugro-finii, balticii și slavii în regiunea cursului superior al Niprului și Volgăi, p. 3—34). Făcînd apel la toate izvoarele care în momentul de față stau la dispoziția istoricilor, P. N. Tretiakov ajunge la prețioase concluzii cu privire la etapele parcurse de procesul etnic și cultural din această regiune.

Academicianul B. A. Ribakov, cunoscut prin investigațiile sale în trecutul îndepărtat al poporului rus, este prezent în volum cu articolul *Русская эпиграфика X—XIV вв. (составление, возможности, задачи)* (Epigraafia rusă în secolele X—XIV, starea actuală, posibilități, sarcini, p. 34—73). B. A. Ribakov analizează amănunțit tipurile de inscripții rusești